

ei over het hoofd ziet ter wille van een infecteerenden eivliessteek. Ik beklag de zwangere vrouwen in het hooge noorden, die niet zonder gevaar voor haar reputatie zich mogen bewegen in de buurt van deskundigen, die door professoren aan den tand gevoeld worden als zij aborteeren en die zich met haar geneesheer groote reizen moeten getroosten als door een fiets-tochtje de zwangerschap onderbroken wordt. Er is in het kamp van de voorstanders der overbevolking een mania quaerens quam devoret, die geen aborteerende met rust laat, het eenvoudigste opblaast tot iets crimineel gewichtigs of omgekeerd en — zij het ook met de beste bedoeling in vele gevallen — aan gewetenlooze medestanders wapenen in de hand geeft, die bij hun bekende onkieschkeurigheid zeer gevaarlijk zijn.

Zutphen, 17 December 1907.

J. M. VAN 'T HOFF.

De heer VAN 'T HOFF tracht de beteekenis van het door mij beschreven geval van septischen abortus te verkleinen. Hij zou gelijk hebben, indien hij aannemelijk kon maken, dat *binnen drie dagen* na het begin van een spontanen abortus, waarbij alleen het embryo werd uitgedreven en de rest van het ei achterbleef, koude rilling en hooge koorts kan ontstaan door rotting van eiresten. Mij zijn geen gevallen van dien aard bekend. Na een spontanen abortus komen rottingsverschijnselen betrekkelijk zelden en eerst veel later voor. Kent de heer VAN 'T HOFF zoodanige gevallen wèl, laat hij ze dan mededeelen. Tot zoolang schijnt mij zijne oppositie niet behoorlijk gefundeerd.

Groningen, 19 December 1907.

G. C. NIJHOFF.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen enz.

Intrekking van besmetverklaring wegens pest.

Bij beschikking van 19 December 1907 heeft de minister van binnenlandsche zaken zijn beschikkingen van 9 October en 14 en 21 November 1907, waarbij onderscheidenlijk Oran, Philippeville (Algerië) en Bone (Algerië) zijn besmet verklaard wegens pest, ingetrokken (*Nederl. Staatscourant* van 20 December 1907, n°. 298).

BUITENLAND

BERLIJN. — Universiteitspolikliniek voor spraakgebreken.

Sedert eenigen tijd wordt in het „poliklinisch Institut” in de Ziegelstrasse een polikliniek voor spraakgebreken gehouden. Van hoeveel belang het voor de aanstaande geneeskundigen is, om met deze stoornissen en haar behandeling kennis te maken, toont H. GUTZMANN in de *Zeitschr. f. ärztl. Fortbildung* aan. Onder de schooljeugd in Duitschland treft men 1 pCt. stotteraars aan, en ten minste evenveel kinderen, die stamelen, lispelen, door den neus spreken enz., wat te zamen 200.000 kinderen uitmaakt. Door een zorgvuldige anamnese is men te weten gekomen, dat in de familie van 100 stotterende kinderen gemiddeld 25 volwassen stotteraars voorkomen en dat er 9 maal meer mannelijke dan vrouwelijke stotteraars zijn. In het geheel vindt men op 444 mannen en op 4000 vrouwen één, die stottert. Jaarlijks worden ten minste 1000 recruten wegens ernstig stotteren afgekeurd. Deze zijn evenmin

geschikt voor maatschappelijk werk. Stotteraars zijn gemiddeld op school 2 klassen ten achteren, doch dit kan den ouders niet schelen. Zij vragen eerst hulp, als zij zien, dat de kinderen geen betrekking kunnen krijgen. Dan is de behandeling veel moeilijker.

De arts moet dit weten om bijtijds goeden raad te kunnen geven. Hij moet ook hebben bijgewoond, hoe men personen onderwijst, hun stem in hun beroep goed te gebruiken, en hebben gezien, hoe de chirurg, na een palatoplastiek te hebben verricht, de tandarts, na een obturator te hebben aangebracht, de laryngoloog, de otoloog en de kinderarts de hulp der spraak-polikliniek inroepen voor hun patiënten.

— **De geneeskundige expert in het uranistenproces.** Sommige bladen, en daaronder van ernstig karakter, hebben de vraag gesteld, of de rechter dr. HIRSCHFELD niet had moeten vragen, of hij zelf misschien homoseksueel was. De aanleiding tot deze vraag is twijfel, of aan de bevoegdheid van getuige om als deskundig getuige op te treden, of aan de innerlijke waarde van zijn getuigenis. Dr. jur. ALSBERG betoogt in de *Berl. klin. Wochenschr.*, dat zulk een vraag naar de neigingen of gevoelens van een beëdigd getuige niet geoorloofd is. In gedingen, waarbij van den invloed van sterken drank sprake zou zijn, zou men dan ook den getuige moeten vragen naar zijn standpunt tegenover het alcoholgebruik, en een deskundige, die iemand op grond van zenuwzwakte ongeschikt zou verklaren voor zijn werk, zou den rechter moeten vertellen of hij zelf misschien ook zenuwzwak was, en daardoor geneigd, het voor zenuwzwakken op te nemen. Ja, men moest, uit vrees voor bevangenheid, in psychische grensvragen liever een leek dan een psychiater tot deskundige benoemen. De psychiater staat bij het publiek immers bekend als „Abnormitätsriecher“.

— **Vergiftiging met nootmuskaat.** G. MENDELSONN deelt in de *Deutsche med. Wochenschr.* twee gevallen van vergiftiging met muskaatnoot mede. Een man had 2 fijngeraspte noten gebruikt om te genezen van een eczema cruris, een vrouw had er drie genomen tegen klimakterische menorrhagie. De man werd nagenoeg bewusteloos, met hevigen ademnood en kleinen, frequenten pols. De vrouw vertoonde bovendien jactatie en tremor. Door excitantia kon de dreigende toestand worden bezworen, doch de afwijkingen, waarvoor het gevaarlijke volksmiddel was genomen leven bestaan.

PARIJS. — **De inenting tegen hondsdoelheid.** In 1906 zijn, blijkens de *Annales de l'Institut PASTEUR* van Juni, in deze inrichting behandeld 773 personen, waarvan 2 aan lyssa zijn gestorven, doch één daarvan binnen 2 weken na afloop der behandeling, zoodat deze niet wordt medegerekend ter beoordeeling van de sterfte-verhouding. Deze bedraagt dit jaar 0.13 pCt., tegen 0.41 pCt. in 1905, en is de geringste sedert 1886, toen de inenting aanvingen en van 2671 behandelde 25 zijn bezweken. Het sterfgeval heeft zich voorgedaan bij één der 173 personen, die waren gebeten door dieren, wier doelheid door proefnemingen was bewezen. Verder waren 396 personen gebeten door dieren, die volgens de diagnose van veeartsen dol waren en 203 door verdachte dieren. Vijf- en twintig personen waren uit het buitenland afkomstig.

— **Zelfmoord-statistiek.** Terwijl na een aanboudende stijging van het aantal zelfmoorden in Frankrijk sedert 1898 een daling was ingetreden,